

JAARVERSLAG OVER HET 43e VERENIGINGSJAAR 2011
van de
GESCHIEDKUNDIGE KRING VAN STAD EN LAND VAN BERGEN OP ZOOM

Vereniging

Op 16 november 1967 namen enkele inwoners van Bergen op Zoom het initiatief tot het oprichten van de vereniging "Geschiedkundige Kring van Stad en Land van Bergen op Zoom". De oprichting vond plaats op 1 januari 1968, waarna de notariële akte is verleden door Notaris P.C. Molenaar te Bergen op Zoom. Koninklijke goedkeuring van de statuten verkreeg de vereniging op 15 maart 1971.

Onder nummer 40280920 zijn de statuten ingeschreven in het register van de Kamer van Koophandel te Breda.

Bestuur

Samenstelling van het bestuur op 1 januari 2011:

Voorzitter: de heer Ad van den Bulck
Secretaris: mevrouw Greetje Hage
Penningmeester: de heer Frans Witjes
Leden: mevrouw Kiekie Peijs, mevrouw Hilde van den IJssel,
de heer Eric Goossen, de heer Willem Vermeulen en de heer Laurijs Weyts

Op 13 april 2011 heeft de Algemene Ledenvergadering ingestemd met de volgende bestuurssamenstelling:

Voorzitter: de heer Ad van den Bulck
Secretaris: mevrouw Greetje Hage
Penningmeester: de heer Frans Witjes
Leden: mevrouw Hilde van den IJssel,
de heer Eric Goossen, de heer Jan van Tienen,
de heer Willem Vermeulen en de heer Laurijs Weyts

Leden

Ereleden in 2011:
Dr. W.A. van Ham (erelid sinds 24 april 1995)

Aantal leden:

	Per 1 januari 2011	Per 31 december 2011
Ereleden	1	1
Leden	1108	1144
Kroonleden	6	6

Vergaderingen

De Algemene Ledenvergadering werd gehouden op woensdag 13 april 2011 in de Ontmoetingskerk te Bergen op Zoom.

In het jaar 2011 werden er 10 bestuursvergaderingen gehouden.

Werkzaamheden bestuur en activiteiten

Naast de gebruikelijke bestuurswerkzaamheden, besteedde het bestuur de eerste maanden van 2011 aandacht aan het vinden van een nieuw bestuurslid.

Deelname aan het overleg met de lokale erfgoedorganisaties in de gemeente Bergen op Zoom werd ook in 2011 gecontinueerd.

Daarnaast was er veel contact met de Stichting restauratie Ibach-orgel in het kader van het uit te geven boek "Een magtig Toonwerk".

In het kader van de School voor Geschiedenis werden er contacten onderhouden met de Stichting Bezichtiging Monumenten en de KBO Bergen op Zoom.

Verder werden de volgende activiteiten georganiseerd:

- Hofzaallezingen
In de maanden januari en februari 2011 is in samenwerking met Het Markiezenhof Historisch Centrum, Bibliotheek Het Markiezaat en Heemkundekring Halchterth voor de elfde keer een reeks van vier lezingen over de cultuurhistorie rond Bergen op Zoom georganiseerd, te weten:
 - 25 januari 2011: "Stichting Vastenavond 6 x 11, maar de vastenavond is veel ouder" door de heer Rob van de Laar
 - 1 februari 2011: "Van schepengerecht tot hedendaagse rechtbank 900 jaar rechtspraak in Brabant" door Prof.dr. B.C.M. Van Erp-Jacobs
 - 8 februari 2011: "Bergenaren in de Drentse kolonies" door de heer Wil Schackmann
 - 15 februari 2011: "De identiteit van de kloosterorden" door de heer Rud SmitAlle vier de lezingen zijn door minimaal 100 personen bezocht.
- Vrijwilligersbijeenkomst
Op 21 mei 2011 werd de jaarlijkse vrijwilligersbijeenkomst georganiseerd. Dit jaar waren de vrijwilligers uitgenodigd voor een bezoek aan Oudenbosch. De ontvangst was in hotel Tivoli in Oudenbosch. Daarna werd er onder leiding van een gids een bezoek gebracht aan de kapel van Saint Louis. Na een eenvoudige lunch werd er door een gids nog een rondleiding verzorgd in de Basiliek van Oudenbosch. Het waren boeiende rondleidingen.
- Geschiedenisquiz
Op 15 april 2011 werd voor de zevende keer de Bergse Geschiedenis Quiz gehouden in de Theaterzaal van RSG 't Rijks. De Werkgroep Quiz had weer met veel enthousiasme interessante quizvragen bedacht. Er namen 22 teams aan deel. Op de eerste plaats eindigde het team van de familie Ambagts met 100 punten. Dit team mocht de wisselbeker in ontvangst nemen, die verdedigd werd door het team van De Eigenwijzen. Tevens mocht de familie Ambagts als aandenken een beeldje in ontvangst nemen, dat wederom vervaardigd was door Marijke Evers. Tweede werd het team van de Lievevrouwparochie met 99 punten en het team van De Eigenwijzen behaalde de derde plaats met 97 punten.
- Algemene Ledenvergadering
De Algemene Ledenvergadering werd gehouden op 13 april 2011 in de Ontmoetingskerk. De presentielijst werd getekend door 51 personen, inclusief de bestuursleden. Tijdens het huishoudelijk gedeelte van de vergadering werd o.a. teruggeblikt op het eerste jaar van de School voor Geschiedenis en het Beleid 2009-2012.
Na de pauze hield de heer Joss Hopstaken, archivaris van de gemeente Roosendaal, een boeiende lezing over Het Mastboom-Brosenshuis te Oud Gastel.
- Jaarlijkse Leden Excursie Gent
Op 27 augustus 2011 is de jaarexcursie georganiseerd door de werkgroep Excursies. Dit keer ging de reis naar Gent. Binnen 48 uur na de start van de inschrijving was de excursie volgeboekt, totaal 121 deelnemers. Er werd een wandeling gemaakt onder leiding van een gids. In het programma was ook een vaartocht opgenomen en het Museum Bijloke werd bezocht. Een geslaagde dag.

- Presentatie orgelboek "Een magtig Toonwerk"
Op 3 september 2011 is het orgelboek "Een magtig Toonwerk", inclusief CD, gepresenteerd door de Stichting Restauratie Ibachorgel Bergen op Zoom in de Gertrudiskerk. Het betreft een gezamenlijk product van deze Stichting en de Geschiedkundige Kring. Het was een mooi programma, waarin o.a. Janno den Engelsman een speciaal voor deze dag gecomponeerd stuk van Daan Manneke voor de eerste keer ten gehore bracht op het Ibachorgel. Er was veel belangstelling voor deze bijeenkomst. Na afloop werd het boek uitgereikt aan de aanwezige leden van onze Kring.
- Open Monumentendagen
Op 10 en 11 september 2011 waren de landelijke Open Monumentendagen. In Bergen op Zoom wordt dit door de gemeente georganiseerd onder de noemer "Kunst in de Monumenten". Met de gezamenlijke erfgoedorganisaties Bergen op Zoom was afgesproken, dat we ons gezamenlijk zouden presenteren in de hal van het stadhuis op de Grote Markt. Bij de evaluatie van deze dagen kwam naar voren, dat niet duidelijk genoeg was aangegeven, dat de erfgoedorganisaties in de hal van het stadhuis zaten, waardoor de bezoekersaantallen tegenvielen.
- Maand van de Geschiedenis: lezing over de geschiedenis van Roosendaal en omstreken
In het kader van de Maand van de Geschiedenis, dat in 2011 als thema had: "Ik en Wij" en de facetten van de Nederlandse identiteit, heeft de gemeente-archivaris van Roosendaal, de heer Joss Hopstaken, een lezing gehouden op 19 oktober 2011 over de geschiedenis van Roosendaal. De opkomst viel tegen.
- Mini-excursies
Op 1 oktober 2011 werd er een lezing met wandeling georganiseerd in het psychiatrisch ziekenhuis Vrederust in het kader van de tentoonstelling over Reinier Kennedy. Er waren korte introducties over de architectuur van psychiatrische ziekenhuizen en de geschiedenis en architectuur van Vrederust. Daarna was er een wandeling over het terrein. 70-75 bezoekers konden die ochtend begroet worden. Het was een interessante bijeenkomst. Deze excursie werd georganiseerd door Ad van den Bulck, Willem Vermeulen en Laurijs Weyts, in samenwerking met de heer Frans van Loenhout, medewerker van Vrederust.

Op 13 november 2011 was er een mini-excursie naar de wijk Gageldonk-West. Gageldonk-West is een fraaie staalkaart van de uiteenlopende visies die de naoorlogse wederopbouwarchitectuur in Nederland domineren. Aan de hand van een wandeling door de wijk werden de verschillende fasen van de ontwikkeling van de wijk en de visies daarop nader toegelicht door de heer Frans de Looij, stedenbouwkundige van de gemeente Bergen op Zoom en Laurijs Weyts, architect te Bergen op Zoom. Dankzij de beperkte deelname konden Frans en Laurijs uitvoerig op de vele vragen ingaan. Een boeiende wandeling.
- Regionale Heemkundequiz
Op vrijdag 4 november 2011 heeft een team van de Kring deelgenomen aan de Regionale Heemkundequiz 2011. Deze was georganiseerd door de Heemkundekring De Honderd Hoeven in Hoeven. Aan deze quiz deden 17 teams uit de regio mee. Heemkundekring "De Vierschaer" uit Wouw werd winnaar. Het team van onze Kring eindigde op een verdienstelijke zesde plaats.

Commissie Kascontrole

Deze commissie bestond voor 2011 uit de heren W. de Mooij, R. Verhulst en J. de Vries. Deze commissie heeft op 29 maart 2011 de financiële stukken over het jaar 2010 gecontroleerd. Aftredend waren de heren R. Verhulst en J. de Vries. In 2012 is de heer W. de Mooij aftredend. Tijdens de Algemene Ledenvergadering op 13 april 2011 werden de heren Sjaan Withagen en Theo de Wit benoemd.

De Waterschans

De redactie van het tijdschrift van de Geschiedkundige Kring, *De Waterschans*, werd in 2011 gevormd door:

Mevrouw Yolande Kortlever (hoofdredacteur), de heer Jaap Dekker (redactiesecretaris), mevrouw Irene van Kemenade, mevrouw Marieke Liefing, mevrouw Tineke van Dam en de heren Jac Backx, Nic Grosfeld en Jan Peeters.

Begin 2011 heeft mevrouw Yolande Kortlever na ampele overwegingen besloten om, na 6 jaar hoofdredacteurschap, hiermee te stoppen.

Na overleg binnen de redactie en het bestuur vervult mevrouw Irene van Kemenade vanaf *De Waterschans nr. 3 – 2011* de functie van hoofdredacteur.

Mevrouw Yolande Kortlever blijft lid van de redactie en staat de nieuwe hoofdredacteur met raad en daad terzijde.

Ook in 2011 is *De Waterschans* weer vier maal verschenen. Het juninummer was een themanummer over de Markiezinnen van Bergen op Zoom. Naar aanleiding van dit nummer heeft Het Markiezenhof Historisch Centrum op 25 juni 2011 een Avond van de Markiezinnen georganiseerd. Er waren ca. 80 belangstellenden voor deze avond.

De Waterschans kent een oplage van 1325 exemplaren per kwartaal.

Het tijdschrift is ook voor niet-leden te koop bij de lokale boekhandels.

Verder wordt het tijdschrift, met een vertraging van 1-2 jaar, door Het Markiezenhof Historisch Centrum gedigitaliseerd, waardoor het via de website van Het Markiezenhof Historisch Centrum te raadplegen is. Hiertoe heeft onze Kring enige jaren geleden een overeenkomst met Het Markiezenhof Historisch Centrum afgesloten.

Werkgroep Excursies

De werkgroep Excursies werd in 2011 gevormd door:

de heren Toon Demmers, Fons Evers, Wim de Mooij en Wim van Nieuwenhuijzen. Naast de jaarlijkse excursie, dit jaar naar Gent, heeft de Werkgroep ook nog een aantal kleinere excursies georganiseerd voor de leden die zich aangesloten hebben bij de reisclub van onze Kring, t.w.

15-01-2011	Brugge, Van Eyck tot Dürer	56 deelnemers
09-04-2011	Dordrecht, stadswandeling en Dordts Museum	61 deelnemers
21-05-2011	Diest & Zoutleeuw, Oranjewandeling & Romaans-Gotische kerk	51 deelnemers
08-10-2011	Antwerpen, Museum aan de Stroom	92 deelnemers
19-11-2011	Amsterdam, Scheepvaartmuseum & Hermitage	61 deelnemers

Werkgroep Genealogie

De Werkgroep Genealogie werd in 2011 gevormd door:

de dames Leonie Nuytemans en Ria Schuurbijs en de heren Bas Schot (voorzitter), Sjaak de Vries (secretaris) en Frank Wierckx.

In 2010 is besloten om meer projectmatig te gaan werken. Het eerste project is Herdenking Belgische Vluchtelingen oktober 1914 – oktober 2014. Hiervoor zijn, naast 2 leden van Heemkundekring Halchterth, actief de dames Marianne de Hoog, Miep Tiemesen, Ineke van Tienen en de heren Ad van den Bulck, Bas Schot, Kees van Tilburg en Sjaak de Vries.

In 2011 heeft deze groep een inventarisatie gemaakt van mogelijke onderwerpen waaraan in 2014 aandacht geschonken zou kunnen worden. Eind 2011 is uit een twaalftal ideeën een keuze gemaakt. Deze zullen in 2012 en 2013 verder worden uitgewerkt.

Werkgroep Geschiedenisquiz

De Werkgroep Geschiedenisquiz werd in 2011 weer gevormd door: mevrouw Yolande Kortlever en de heren Ton van den Boom, Fons Evers en Frank Wierckx.

Ze zijn er ook in 2011 weer in geslaagd om een boeiende geschiedenisquiz samen te stellen.

Op de avond zelf werden ze door een aantal vrijwilligers geassisteerd bij het uitreiken en ophalen van de quizvragen en het nakijken van de antwoorden om zodoende snel de uitslag bekend te kunnen maken.

School voor Geschiedenis

De School voor Geschiedenis is in september 2010 van start gegaan en wordt georganiseerd door de Werkgroep School voor Geschiedenis onder leiding van het bestuurslid Hilde van den IJssel. In 2011 bestaat de werkgroep uit nagenoeg dezelfde leden als in 2010, t.w. de dames les Telkamp en Ria Weyts en de heren Peter van Dijk, Willem Vermeulen en Frans Witjes. Greetje Hage is in de loop van 2011 vervangen door Jan van Tienen. Yolande Kortlever treedt op als adviseur van de werkgroep.

Op zaterdag 9 april 2011 werd het eerste cursusjaar van de School voor Geschiedenis afgesloten voor de beide groepen, die in september 2010 van start waren gegaan.

Het programma bevatte een stadswandeling, die eindigde in de Ontmoetingskerk, waar aan 70 cursisten een certificaat uitgereikt werd in aanwezigheid van o.a. de heer Jac Biemans uit Den Bosch, die betrokken is bij Boschlogie, het voorbeeld voor onze School voor Geschiedenis. Van deze twee groepen zijn er 66 cursisten doorgedaan naar het tweede cursusjaar.

In mei 2011 kon er weer ingeschreven worden voor een eerste cursusjaar. Binnen 1 week waren er ook nu weer twee volgeboekte groepen, in totaal 74 cursisten.

Op de wachtlijst voor het eerste cursusjaar 2012-2013 stonden per 31 december 2011 18 personen.

De onderwerpen voor het eerste jaar zijn:

Algemene Inleiding tot 1500	Docent:
Nederzettingsgeschiedenis	Jac Backx
Stadsplattegrond	Marco Vermunt
Bestuur en rechtspraak 1, Stad	Ad van den Bulck
Religie1, protestantisme	Yolande Kortlever
Vroege bedrijvigheid en industrie	Willem Vermeulen
Jaarmarkten en kermissen	Marc van der Steen
Geschiedenis van de vesting Bergen op Zoom	Yolande Kortlever
Bouwgeschiedenis	David Ross
	Jan en Laurijs Weyts

De onderwerpen voor het tweede jaar zijn:

Vervolg Algemene Inleiding vanaf 1500	Jac Backx
Vervolg Bouwgeschiedenis	Jan en Laurijs Weyts
Verdedigingslinies	David Ross
Bestuur en rechtspraak 2: Markiezaat	Yolande Kortlever
Religie 2: veelkleurig kloosterleven	Rud Smit
Literatuurgeschiedenis	Cees Vanwesenbeeck
Mode	Ria Weyts
Onderwijs	Jac Backx
Muziek	Hans Smout

De cursuslocatie is het Mollerlyceum aan het Bolwerk in Bergen op Zoom.

Na het tweede cursusjaar kunnen cursisten bij de School voor Geschiedenis verder aan de slag met modules.

Iedere cursist kan per lesjaar maximaal 2 modules kiezen. Iedere module omvat 3 cursusavonden.

De aangeboden modules zijn tot stand gekomen na evaluatie met de cursisten uit het eerste cursusjaar. In september 2012 zullen de eerste modules van start gaan. In de tweede helft van 2011 heeft de werkgroep aan de voorbereiding hiervan veel tijd en energie besteed.

Ook voor deze modules is de werkgroep er in geslaagd docenten te vinden. Ook de docenten die al lessen verzorgen voor de cursusjaren 1 en 2 zijn weer bereid dit in het volgende seizoen voort te zetten.

SBM

In de loop van 2011 is er ook contact geweest met de Stichting Bezichtiging Monumenten (SBM) over de School voor Geschiedenis. Graag zou SBM hun gidsen en toekomstige gidsen willen opleiden via onze School voor Geschiedenis. Hierover zijn afspraken gemaakt, in die zin, dat de School voor Geschiedenis met ingang van september 2012 voor het eerste cursusjaar een aantal plaatsen voor SBM reserveert.

KBO

De Katholieke Bond voor Ouderen te Bergen op Zoom (KBO) heeft eveneens contact gezocht met de School voor Geschiedenis in het kader van hun jaarlijks cursusprogramma. Namens de School voor Geschiedenis geeft Yolande Kortlever een korte cursus in het KBO programma over de geschiedenis van Bergen op Zoom. Er zijn afspraken gemaakt over het doorstromen van KBO-cursisten naar de School voor Geschiedenis.

Overleg Lokale Erfgoedorganisaties

Naast het gezamenlijk optreden tijdens de Open Monumentendagen in september 2011, zijn er nog enkele gezamenlijke activiteiten ontplooid, t.w.

Ontwikkelplan Schelde Veste (voorheen Plan Bergse Haven):

In dit plan komt ook de toekomst van de Waterschans aan de orde. Dit heeft er toe geleid, dat er vanuit de gezamenlijke lokale Erfgoedorganisaties een werkgroep is opgericht, die de ontwikkelingen betreffende de toekomst van de Waterschans op de voet volgt en de geschiedenis en betekenis van de Waterschans aan een breed publiek kenbaar wil maken.

Daartoe is er op 31 augustus 2011 een informatie-avond georganiseerd, waarop Prof. Dr. Han Leune een lezing gehouden heeft over de Waterschans onder de titel: "De Waterschans, geschiedenis en betekenis". Deze avond werd door veel aandachtige luisteraars bijgewoond.

Verder heeft deze werkgroep in de loop van 2011 een aantal keren in de lokale pers aandacht op de Waterschans weten te vestigen.

Tevens heeft de werkgroep de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed gevraagd om een advies inzake de toekomst van de Waterschans.

Projectgroep Grote Oorlog

Naast de werkgroep binnen de Werkgroep Genealogie van onze Kring, is er ook een werkgroep gevormd uit de lokale erfgoedorganisaties. Deze richt zich in eerste instantie op het ontwikkelen van activiteiten voor scholieren in het najaar van 2014 en op de samenwerking met regionale heemkundekringen. Verder heeft deze projectgroep, samen met Het Markiezenhof Historisch Centrum contacten gelegd in België.

In november 2011 is er een eerste bijeenkomst geweest met een delegatie uit België. Er zijn heel wat mogelijke activiteiten naar voren gebracht. De rode draad is de herdenking van de Grote Oorlog, waarbij de accenten per land(sdeel), streek, stad verschillen. In ieder geval zal het gaan over: "herinneren en herdenken", "informereren en verklaren" en "verbinden". In 2012 zal deze projectgroep weer bijeenkomen om een en ander verder te gaan uitwerken.

Communicatie en publiciteit

Voor de communicatie met de leden maakt het bestuur veelal gebruik van *De Waterschans*. Voor de algemene informatieverstrekking over de Geschiedkundige Kring worden de lokale media benaderd en wordt de website gebruikt.

Ook in 2011 heeft de Kring regelmatig de aandacht van de lokale media weten te trekken in verband met activiteiten die we georganiseerd hebben.

Tot slot

De Geschiedkundige Kring van Stad en Land van Bergen op Zoom kan terugkijken op een goed verenigingsjaar, waarin veel activiteiten door vrijwilligers tot stand kwamen.

Het bestuur dankt iedereen van harte die hieraan een bijdrage heeft geleverd.

Bergen op Zoom, februari 2012

Greetje Hage, secretaris